

Deo opt. max. uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Luca orthodoxorum Medicorum Patrono.

1320

QVÆSTIO MEDICA

1320

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum die Jovis 24. Novembris.

M. PETRO DE LAURENCEAU, Doctore Medico, Præside.

An ab oculis Fascinatio?

UNIVERSUM hunc orbem diceret animal suis partibus instructum, quarum alie proprio sibi munere, ille communi officio sibi & aliis prospiciant. Ut se habet unaqueque pars corporis humani ad ceteras partes, ita & homo ad mundum universum, qui parem habet cum ceteris ejus partibus sympathiam, spiram, confusum. Utriusque consensus minister spiritus est per cuncta rerum meabilis, æthereus, qui magno se corpore miscet, qui cuncta trahit, retrahitque, totoque facit commercia mundo. Hoc quasi vinculo nectitur corpus humanum cum ceteris, cum lapidibus existit, vivit cum plantis, & cum animalibus sentit, illius ope sedus aut bellum init cum illis, illius adminiculo substantiæ omnes gaudent similibus, dissimilibus læduntur, secur jecore, corde cor, cerebrum cerebro recreatur, ægris oculis afficitur oculis, & tabidi pulmonis eadem labe immittit alteri. Ubique sunt juvenis vel noxiæ transitionis argumenta. Verum si qua pars pro sua indole bona largitur vel mala, recenseas Oculum: hic non solum sol microcosmi dicitur per analogiam ad solem majoris mundi, sed ut imbres torridos sol non semper elevat, imo sæpius de thesauris altissimi eruit procellarum imperus, coruscationes, & humanas motura rontitrua mentes, Oculus pariter non ubique amorem & gratiam pargit aut gaudium, imo tot ab eo prorumpunt procellosi affectus, tot insidie, ut merito clamer sapientissimus mortalium, nemento quoniam malus est Oculus nequam, Oculo nequius quid creatum est?

SUBLUNARIS effluxus corporum in corpora, modi quamplures occurrunt quos investigare menti humanæ arduum: occultæ enim proprietate quæ agunt naturæ arcanis ita sunt proxima, ut multa sæpius ex eventu innoscant, quorum primordia summo nisi labore & studio concipi nequeunt. Id solum constat ex ordine solito rerum, difficilia & rara, ideo multis credi anxia & fusilia, quia communi & trita per qualitates elementorum viâ contenti, substantiarum dissidia & amicitias norunt minime, & nunquam occultioribus scientiis insudarunt. Intacto stomacho cantharides vesicam exulcerent, lepote marino solus pulmo contabescat, mutantur quidem multi, latentis hujus prodigii causas inquirent pauci. Natura ludit in operibus aut furit, ibi amantissima parens, illic tristior noverca; sic videre est aliquando toto quasi sopitos orbe morbos se non prodere, mox velut agmine facto grassati per urbes, per rura, omnibus sevirè plagis, in homines, in belluas, in plantas. Omnes tamen non corrumpunt, quorum constitutio adamantina externis aut internis non facile cedit injuriis. Infelices vero male nati infansulo syderum afflatu, aut à parentibus labe contracta, non solum pluribus ærumnis parent, sed & aliis graves, inferunt morbos, contagiis, fascino, visu, halitu, voce, transpiratu, & aliis secretioribus modis quibus sæpe vicina corpora peruntur, nec infrequenter remota. Anima suo quasi jure orbata, subijcitur turbato corpori & interventu spiritus universalis, corporeis vexata malis inficitur, languet, tremitt, visu potissimum quo moveri maxime constat, visus enim variè concutitur, & ut oculus est in amore speculum cordis, ita in meditatione est speculum mentis.

NIHIL in utroque mundo divini Opificis ita designat excellentiam ac oculorum fabrica, & ut nihil omnium dignissimum deesse optano, illud in suprema statuit corporis parte tanquam in specula, in antro reconditum incolumitatis gratiâ, offibus tanquam muris vallatum, tectumque palpebris ad securitatem. Nervos à cerebro, venas ab hepate, à corde arterias, humores insuper, membranas, & cetera suæ dignitati obeunt ornamenta, nec tamen tarent incommodis tot munera, pelle etenim negata non levius suscipit, confert etiam damna. Venus, fumi, lux, æris conditiones, corporum inquinamenta vim inferunt oculis, qui pariter emissis radiis objecta quæque ferunt labe excipiente idonea: distantes enim non æque movent ac vicinos, imo ut ura remota livoribus putrentis uræ non ita patet, immune sic magis vel minus erit corpus, prout à lædente oculo, spatio separatur, aut sua virtute resistit. Rarum inde pueros, mulieres, infirmos, agnos si Virgilio, familiares si experimento credimus, lippitudine & fascino crebris tentari. Fascinationem sæpe occurrere Theologia statuit, eventus probant. Duplex autem cum sit, magicâ hic præcedens, naturalibus ubique hæc noxiæ transitionis notas inurit, quam si antipathiam in rebus vocas, proxime naturam attingit, si pestilentem morbum, ab ea recedis; in hoc enim malum idem specie transmittitur, in fascino diversum; contagiosis actio univoce, in fascino heterogenea quia communicatur morbus quo fascino non inquinatur. Illud habet fascinatio cum antipathia commune quod uterque affectus non fiat sine substantiarum dissidio, discrepant vero quod antipathia sit solum à natura lædente, fascino ab intentione fascino.

FASCINATIO fit per corpusculorum efflavium à perversa voluntate sensus cuiusdam interventu, maxime visus excitatum. Sunt quandoque in homine, ut & ceteris animalibus partes ad quas quicquid inest veneni appellit, ne quid usquam mali esset quod in corpore non esset. Multos experientia probavit dentibus lethales, alios halitu, sudores quorundam exitiosos, contactum, visum, qui cum eundem morbum quo læditur oculus profert, contagium est, dum sortuito mover, inspectos, antipathia, fascino vero diu homo sciens & volens fixo obtutu rem visum percellit. Hædæte viciniâ vitis arefcit, orobus orobanches, stupet piscantis manus appensa hamo torpedine, pisciculus sistantur navigia, magnes alterâ sui parte setrum repellat, alterâ trahat, inspectu cataleptæ homo corruat, obmutescat ad repentinum lupini oculi splendorem, ad visum milui pullus matri subiacet, ut & agnus presente lupo: hæc omnia sunt contrariæ, & dissimilis naturæ signa, minime vero fascino, hic mirari subit potius quam lugere consensus rerum & dissensus nobis esse occultos ut sæpius, quot enim videmus odore rei cuiusdam quasi sepultæ deficientes, quot antipathici cuiusdam objecti figurâ quasi exanimis, nihil est in rerum natura quod quadam proprietate non vigeat: quæ omnia si amantibus, invidis, iratis, innoscerent, quisque pro sua libidine nihil intactum relinqueret, nihil sua probitate foret securum, nihil demum quolibet gradu turis, aut habitu etiam atletico invictum. A fascino nomen duxit metaphorice, fascino enim quasi inermis, & ligatus, perniciem transmissam excipit, dolet & nullo veluti propugnaculo vallatus extinguitur; sicine tot odii humana subijcitur dignitas?

OBMISSIS igitur quas credula nimis vetustas admittit puerilibus historiis, figmentiisque omnibus quibus vetule quædam (veneficæ potius si ita id fuerit, quam artis magicæ, peritæ) ferebantur adire domos, corpora infantium venenato visu laxare, efficiantur & ad extremam maciem deducere, licet gravissimi auctores ita sentire visi sint, strigaram tamen opinio veritati cessit, nec unquam fuisse aut saltem, non amplius esse strigas, noctu oberrantes, merito decernendum in hisce regionibus potissimum in quibus Africa ubique nostræ reparations signa superstitiosos metus, phantasmata quælibet, larvas, incubos, leures, & alia hujusce generis eiecerunt demonia: non ita agimus cum gente illa Tibiorum qui non solum visu, sed etiam animâ pueros inficiebant. Talia potuerit Triballi & Illyrii visu efficiantur quos diutius intuerentur irati: eadem & majora inferebat familia in Africa, cujus obtutu pessimo emoriebantur animalia: hanc fascinationis viam noverat optime divinus ille Plato, qui patres iratos in sua Republica cecit ab innitit puerorum. Fascinationis Oculi intenti in aliquem radorum suorum aculeos in adstantis Oculos jaculantur, & cum aculeis istis qui spirituum sunt vehicula, sanguineum vaporem quem spiritum nuncupamus intendunt, hinc virulentus aculeus transfractur Oculos, cumque à percussantis corde mitatur, hominis percussu præcordia, quæ regionem propriam repetit: à eode peregrinus hic sanguis à faucibus hominis natura quodammodo alienus, illius sanguinem inficit, sic corruptio invalefcit in partes; sic macies, languor, lypothimie frequentes emergunt; sic sæpius ars incassum exercetur, cum nulla oculis rerum proprietatibus, nisi tantum oculis adhibeantur præsidia.

Ergo ab oculis Fascinatio.

Domini Doctores disputaturi.

M. Claudius Guerin.
M. Paulus Mattot.
M. Carolus le Long.

M. Ludovicus Morin.
M. Petrus Lombard.
M. Philippus Mahon.

M. Franciscus Landrien.
M. Ioannes-Anthonius Bourgaud.
M. Ioannes de Bourges.

Proponebat Parisiis JOANNES-CLAUDIUS DELARBRE, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1678.

